

Sygn. akt III AUa 985/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Hejwowska
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz (spr.)
Protokolant: protokolant sądowy Katarzyna Sugier	

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2015 r. w Lublinie

sprawy R. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 15 września 2014 r. sygn. akt VII U 786/14

I. oddala apelację;

II. oddala wniosek R. G. o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

III AUa 985/14

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 4 lutego 2014 r. stwierdził, że R. G. podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej:

- ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od 1.10.2005 r. do 31.10.2005 r., od 1.04.2006 r. do 30.04.2006 r., od 01.06.2006 r. do 30.09.2006 r., W okresie od 2.01.2002 r. do 31.05.2006r. wnioskodawczyni, prowadząca działalność gospodarczą, została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu zatrudnienia na podstawie umów o pracę u płatników: (...)F. J., (...) F. M., (...) F. A., z wynagrodzeniem łącznym wyższym niż minimalne wynagrodzenie za pracę oprócz miesiąca 10.2005 r. i 04.2006 r. W powyższych miesiącach

w/w płatnicy w raportach rozliczeniowych wykazali zerowe podstawy wymiaru składek oraz niepełny wymiar czasu pracy.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie wniosła R. G., zarzucając decyzji naruszenie przepisów art. 9 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 z późniejszymi zmianami) domagała się jej zmiany w części i orzeczenie, że w związku z wykonywaniem pracy na podstawie umów o pracę u w/w płatników, łącznie w pełnym wymiarze czasu pracy, z łącznie zagwarantowanym wynagrodzeniem wyższym niż minimalne i zgłoszeniem jej przez pracodawców do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu zatrudnienia, w okresach od 1 października 2005 r. do 31 października 2005 r. i od 1 kwietnia 2006 r. do 30 kwietnia 2006 r. nie była zobowiązana do opłacania składek emerytalnych i rentowych z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 15 września 2014 roku zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że R. G. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu za okres od 1 października 2005 roku do 31 października 2005 roku i od 1 kwietnia 2006 roku do 30 kwietnia 2006 roku. Sąd Okręgowy ustalił, że R. G. od 1.09.2003 roku prowadzi działalność gospodarczą – Biuro (...). Między innymi w okresie od dnia 1 do 31 października 2005 r. oraz w okresie od dnia 1 do 31 kwietnia 2006 r. była także zatrudniona na podstawie umów o pracę na stanowisku głównego księgowego w:

- (...) M. F. w wymiarze 0,333 etatu z płacą zasadniczą w wysokości 470 zł, a na podstawie aneksu do umowy o pracę w wysokości 585 zł od dnia 1 października 2004 r.

- Wytwórni (...) w wymiarze 0,333 etatu z płacą zasadniczą w wysokości 500 zł a na podstawie aneksu o pracę w wysokości 585 zł brutto od dnia 1 października 2004 r.

- (...) w wymiarze 0,333 etatu z płacą zasadniczą w wysokości 450 zł, a na podstawie aneksu do umowy od dnia 1 października 2004 r. w wysokości 585 zł brutto. Umowy o pracę zostały zawarte na czas określony.

W sumie od dnia 1 października 2004 r. do dnia 31 maja 2006 r. z tytułu tych umów otrzymywała wynagrodzenie zasadnicze w łącznej wysokości 1755 zł brutto. Zasadniczo wynagrodzenie było wypłacane przez pracodawców przelewem terminowo i z tego tytułu pracodawcy zgłosili wnioskodawczynię do ubezpieczeń społecznych wskazując w raportach rozliczeniowych podstawy wymiaru składek odpowiadające wypłaconym wynagrodzeniom i odpowiednie wymiary czasu pracy. W zatrudniających wnioskodawczynię firmach to ona zajmowała się wszystkimi sprawami dotyczącymi ZUS, w tym sporządzaniem deklaracji. Wyjątkiem w terminowej wypłacie wynagrodzenia był okres w październiku 2005 r. i kwietniu 2006 r., kiedy to pracodawcy popadli w trudności finansowe i w tych miesiącach nie wypłacili wszystkim pracownikom wynagrodzeń za te miesiące. Wynagrodzenia zostały wypłacone pracownikom w następnym miesiącu w podwójnej wysokości. Za miesiące, gdy nie wypłacono wynagrodzeń sporządzono do ZUS dla wszystkich pracowników (w tym wnioskodawczyni) deklaracje zerowe, natomiast w kolejnym miesiącu gdy nastąpiła wypłata w podwójnej wysokości w deklaracjach wskazano podwójną podstawę wymiaru składek. Wnioskodawczyni sama sporządzała powyższe deklaracje. Nie opłaciła w tych miesiącach składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu własnej prowadzonej działalności, mając zagwarantowaną w umowie o pracę odpowiednią wysokość wynagrodzeń w wysokości łącznej wyższej niż minimalna. Minimalne wynagrodzenie w październiku 2005 roku wynosiło 849 zł, a kwietniu 2006 roku – 899,10 zł.,

Bezsporne w sprawie jest, że w oparciu o umowy na czas określony wnioskodawczyni od 2002 roku do 31.05.2006r. zatrudniona była u 3 podmiotów, które w sumie dawały jej zatrudnienie w pełnym wymiarze. W okresie objętym odwołaniem wnioskodawczyni z tytułu tych umów miała zagwarantowane wynagrodzenie niemal dwukrotnie przewyższające wynagrodzenie minimalne (3x585zł. = 1755zł. brutto). Wynagrodzenie za wyjątkiem tych dwóch miesięcy było wypłacane regularnie i stanowiło podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu wykonywania zatrudnienia pracowniczego. Ostatecznie wynagrodzenia niewypłacone w terminie w danych miesiącach zostały wypłacone w kolejnych następnych i wykazane zostały w deklaracjach rozliczeniowych.

Sąd Okręgowy orzekł, że zgodnie z art. 6 ust. 1 i 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są: pracownikami i osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi, przy czym w myśl ust. 1a art. 9 ubezpieczeni, mające inny tytuł ubezpieczenia, których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy, w przeliczeniu na okres miesiąca jest niższa od określonego minimalnego wynagrodzenia, podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów.

Zgodnie z art. 85 § 1 i § 2 kodeksu pracy wypłaty wynagrodzenia za pracę dokonuje się co najmniej raz w miesiącu, w stałym i ustalonym z góry terminie. Wynagrodzenie za pracę płatne raz w miesiącu wypłaca się z dołu, niezwłocznie po ustaleniu jego pełnej wysokości, nie później jednak niż w ciągu pierwszych 10 dni następnego miesiąca kalendarzowego.

Ewidentnie w niniejszej sprawie pracodawcy z powodu trudności finansowych nie wypłacili w danych miesiącach wynagrodzenia w terminie, ale zrealizowali je w następnych. Wnioskodawczyni z powodów od siebie niezależnych nie otrzymała wynagrodzenia, ale miała je zagwarantowane w umowach w wysokości łącznej wyższej niż minimalne. Stąd też z powodów od siebie niezależnych podstawa wymiaru składek w danych miesiącach była zerowa a w następnych wyrównana do poziomu wynikającego z umów o pracę.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do interpretacji przepisów art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.) oraz art. 9 ust. 1a ww. ustawy. Zgodnie ze stanowiskiem ZUS okoliczność, że w październiku 2005 r. i kwietniu 2006 r. pracodawcy nie wypłacili wnioskodawczyni wynagrodzeń za pracę w wysokości, co najmniej minimalnego wynagrodzenia w przeliczeniu na okres miesiąca (podstawa wymiaru składek za te miesiące z tytułu umów o pracę była zerowa) skutkuje objęciem wnioskodawczyni w tym okresie obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności na podstawie art. 9 ust. 1a ww. ustawy.

W ocenie Sądu Okręgowego powyżej wskazane rozumienie art. 9 ust. 1a ww. ustawy jest błędne. Sąd Okręgowy podzielił pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 4 lutego 2013 r. w sprawie o sygn. akt I UK 484/12 (lex numer 1308055), zgodnie z którym „wykładnia systemowa, funkcjonalna i celowościowa art. 9 ust. 1a ww. ustawy (ze szczególnym uwzględnieniem reguł słuszności, in dubio pro tributario, konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawnego) prowadzi do wniosku, że pojęcie "podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe" użyte w art. 9 ust. 1a ww. ustawy należy rozumieć jako wynagrodzenie za pracę wynikające z treści stosunku pracy, a nie - jako przychód zdefiniowany w art. 4 pkt 9 ww. ustawy. Jeżeli zatem pracownik podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym na podstawie ważnego stosunku pracy (art. 9 ust. 1 ww. ustawy), którego elementem jest wynagrodzenie w wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia w przeliczeniu na okres jednego miesiąca i praca ta jest wykonywana, co nakłada na pracodawcę obowiązek wypłaty za nią uzgodnionego wynagrodzenia, to należy uznać, że pracownik ten nie podlega również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów na podstawie art. 9 ust. 1a ww. ustawy w sytuacji, gdy nie dochodzi do wypłaty należnego mu wynagrodzenia za pracę za dany okres, co jest równoznaczne z brakiem przychodu ze stosunku pracy w tym okresie w rozumieniu art. 4 pkt 9 ww. ustawy, mającego znaczenie dla określenia podstawy wymiaru składek zgodnie z art. 18 ust. 1 ww. ustawy”.

Zdaniem Sądu Najwyższego, ustawodawca, stanowiąc normę art. 9 ust. 1a ww. ustawy, nie miał zamiaru obciążyć pracownika wykonującego pracę w ramach ważnie zawartego stosunku pracy dodatkowym poważnym zobowiązaniem o charakterze fiskalnym - jakim jest niewątpliwie obowiązek zapłaty składek ubezpieczeniowych z tytułu objęcia dodatkowo z mocy prawa innym tytułem ubezpieczenia - tylko dlatego, że wbrew treści stosunku pracy pracodawca z naruszeniem prawa nie realizuje względem niego obowiązku wypłaty wypracowanego wynagrodzenia w ustalonej wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia. Identyczny pogląd wyrażają Sady Apelacyjne orzekające w podobnych sprawach. (np.: Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 11 września 2013 r. w sprawie III AUa 291/13)

Sąd Okręgowy zatem stwierdził, że stosunek pracy łączący wnioskodawczynię z zatrudniającymi ją podmiotami stanowi niewątpliwie bezwzględny tytuł ubezpieczenia (art. 9 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy), mający pierwszeństwo przed tytułem ogólnym ubezpieczenia, jakim jest prowadzenie pozarolniczej działalności (art. 6 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy). Zatem wnioskodawczyni z racji pozostawania w przedmiotowych stosunkach pracy w okresie od dnia 2.01.2002 r. do dnia 31.05.2005 r. z mocy prawa podlegała ubezpieczeniom społecznym jako pracownik z tych stosunków (art. 9 ust. 1 ww. ustawy). Posiadała zatem status ubezpieczonego z tego tytułu, niezależnie od tego, czy osiągnęła przychód, co wynika z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 i 2a i art. 13 pkt 1 ww. ustawy. Skoro zgodnie z warunkami ważnych umów o pracę otrzymywała w okresach zatrudnienia wynagrodzenia i były one podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne) wynagrodzenie wnioskodawczyni wynosiło w sumie ponad minimalne wynagrodzenie obowiązujące w tym okresie, Sąd uznał, że nie podlegała ona również obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności na podstawie art. 9 ust. 1a ww. ustawy, niezależnie od tego, że wynagrodzenie za pracę zostało jej wypłacone w miesiącu następnym.

Od tego wyroku apelację wniósł organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art.6 ust.1 pkt.5 art.9 1 i 1a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych i ustalenie, że R. G. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej nie podlega ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu za październik 2005 roku i kwiecień 2006 roku. Wnosił o zmianę wyroku i oddalenie odwołania. W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, że brak jest podstaw do przyjęcia, że w okresie, w którym wnioskodawczyni nie otrzymała wynagrodzenia, podlegała ubezpieczeniu z tytułu stosunku pracy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i wnioski prawnicze zawarte w motywach zaskarżonego wyroku. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba ich powtarzania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1997 roku II UKN 61/97 – OSNAPiUS 1998/3/104, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku I PKN 339/98 – OSNAPiUS 1998/24/776). Podnieść należy dodatkowo, że skarżący argumentami przytoczonymi w apelacji w żaden sposób nie podważył zasadności stanowiska Sądu pierwszej instancji. Apelacja zawiera bowiem jedynie własną interpretację wskazanych przepisów, których prawidłowej wykładni dokonał Sąd w zaskarżonym wyroku i uzasadnieniu, wypowiadając się co do zgłaszanych zarzutów, obecnie ponownie przywołanych w apelacji.

Uzasadnienie zaskarżonego wyroku w pełni odpowiada wymogom art.328 § 2 KPC – Sąd I instancji bardzo szczegółowo wypowiedział się co do stanowiska organu rentowego zawartego w zaskarżonej decyzji i wyjaśnił przystępnie podstawę prawną rozstrzygnięcia z przytoczeniem przepisów prawa i utrwalonego w tym zakresie orzecznictwa Sądu Najwyższego. Pogląd prawny Sądu Okręgowego został należycie uzasadniony, a wywody w tym zakresie są logiczne i wyczerpujące. Rozstrzygnięcie zostało oparte na właściwej podstawie prawnej. W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok w pełni odpowiada przepisom prawa, dlatego apelacja nie może być uwzględniona.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na mocy art.385 KPC orzekł, jak w sentencji.

Postanowienie o kosztach Sąd Apelacyjny oparł na przepisie art.98 § 1 KPC zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Wnioskodawczyni nie wykazała przez Sąd Apelacyjny, aby poniosła jakiegokolwiek koszty związane z postępowaniem odwoławczym, w rozprawie apelacyjnej nie brała udziału ani ona, ani jej pełnomocnik, a zatem jej żądanie zasądzenia kosztów procesu za II instancję nie zasługuje na uwzględnienie.